

Negotias innspill til EU-kommisjonens forslag til regulering av kunstig intelligens

10.06.2021

Negotia er en partipolitisk uavhengig arbeidstakerorganisasjon for ansatte i privat næringsliv og frivillig sektor. Vi organiserer ca. 21 500 medlemmer fordelt på over 1 600 arbeidsplasser. Negotia er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS).

Negotia mener at EU-kommisjonens foreslåtte regelverk er et viktig steg i riktig retning for å kontrollere et område som hittil stort sett bare har vært begrenset av teknologiske muligheter. Det er bra at EU tar en lederrolle i dette arbeidet. Vi i Negotia er teknologioptimister, og tror at ny teknologi både kan gi økt verdiskaping og nye arbeidsplasser. Som fagforening er vi likevel bekymret for at forslaget ikke gir arbeidstakerne tilstrekkelig beskyttelse mot negative konsekvenser ved bruk av kunstig intelligens på jobb. Negotias høringsnotat vil primært omtale denne dimensjonen av EU-kommisjonens forslag.

Nye digitale teknologier, med kunstig intelligens som kan ta beslutninger, blir i stadig større grad introdusert på arbeidsplasser. Ofte er algoritmene eller maskinlæringsystemene som tilbys utviklet i andre land, med ulike standarder, enn de virksomhetene de selges til. Når disse implementeres ukritisk på arbeidsplassen risikerer man uforutsette og uønskede konsekvenser, som går ut over de ansatte.

Bruken av kunstig intelligens-teknologi i arbeidslivet kategoriseres som høy-risiko ifølge systemet EU har lagt opp til, fordi det kan være en trussel mot arbeidstakernes grunnleggende rettigheter. Det innebærer at kunstig intelligens på dette området får strenge forpliktelser til vurderinger av risiko, sikkerhet og gjennomsiktighet før det kan tas i bruk. Det er positivt at bruken av kunstig intelligens på arbeidsplassen defineres som høy-risiko, det vil si den nest strengeste kategoriseringen i systemet.

EU-kommisjonens forslag nevner spesielt bruken av kunstig intelligens i rekrutteringsprosesser, i beslutninger om forfremmelse eller oppsigelse av arbeidsforhold, i fordeling av arbeidsoppgaver eller overvåkning og evaluering av ansatte. Negotia er enig i at dette er områder som har stor påvirkning på karrieremulighetene og livene til enkeltpersoner. Bruken av kunstig intelligens på disse områdene kan oppleves inngripende, og svakheter i teknologien kan i verste fall lede til systematisk diskriminering. Innføringen av kunstig intelligens på disse områdene må derfor behandles med stor forsiktighet.

Likevel opplever vi at dette ikke er en tilstrekkelig eller uttømmende liste over risikabel bruk av kunstig intelligens på arbeidsplassen. All innføring av kunstig intelligens i en virksomhet vil påvirke de ansatte. Negotia mener derfor at all kunstig intelligens som brukes på arbeidsplasser bør defineres som høy-risiko.

Negotia mener at EU-kommisjonens forslag til regulering ikke tar tilstrekkelig hensyn til arbeidsplassen som arena. I systemet det er lagt opp til i forslaget er de implisitte partene en leverandør og en forbruker. På arbeidsplassen er det derimot ledelsen som tar beslutningen om å ta i bruk nye teknologiske løsninger, mens arbeidstakerne blir brukerne. Det er arbeidstakerne som risikerer størst negative konsekvenser ved innføringen av slike systemer. Den skjeve maktrelasjonen mellom ansatt og ledelse begrenser muligheten til å avstå fra å bruke teknologien. Negotia mener dette bør reflekteres tydelig i reguleringen av kunstig intelligens på arbeidsplassen.

Den foreslåtte reguleringen tar heller ikke inn over seg de etiske implikasjonene ved bruk av kunstig intelligens på arbeidsplassen. Dersom arbeidsgivers formål med å benytte kunstig intelligens for eksempel er overvåkning av de ansatte, har dette en negativ effekt på dem, selv om den teknologiske løsningen fungerer som det skal. Vi ser at det har vært eksempler på at denne typen teknologi blir brukt til å overvåke de ansatte, uten at det er gjort grundige vurderinger av nytteverdi opp mot eventuelle uønskede virkninger. Denne dimensjonen er i liten grad hensyntatt i kommisjonens forslag til regulering av kunstig intelligens.

For kunstig intelligens-løsninger som skal brukes i arbeidslivet legger EU-kommisjonens forslag opp til at leverandøren selv skal utvikle et kvalitetssikringssystem, og sikre at produktet består en "conformity assessment". De må sikre gjennomsiktighet for brukeren gjennom å tilby relevant dokumentasjon, og etablere overvåkningssystem som sikrer overensstemmelse med kravene også etter at produktet er lansert. Regelverket legger altså opp til at disse tiltakene skal gjennomføres av leverandøren av produktet, på eget ansvar, i stedet for at evalueringen skjer gjennom en uavhengig tredjepart. Negotia mener at dette ikke er tilstrekkelig for kunstig intelligens som skal brukes på arbeidsplassen.

Den foreslåtte reguleringen tar ikke for seg de tillitsvalgtes rolle i å sikre at arbeidstakernes rettigheter ivaretas ved innføring av kunstig intelligens på jobb. Gjennom den lokale dialogen mellom tillitsvalgte og ledelsen kan man finne løsninger som sikrer innovasjon og konkurransedyktighet, og samtidig ivaretar de ansatte. For å sikre medbestemmelse fra de ansatte mener Negotia at partene i arbeidslivet bør få en tydelig definert rolle i reguleringen av kunstig intelligens på arbeidsplassen. Det må sikres transparente prosesser og interne styringsstrukturer som ivaretar tillitsvalgtes rett til medbestemmelse også på dette området.

Alt i alt mener Negotia at det er mange viktige tiltak i EU-kommisjonens forslag til regulering av kunstig intelligens, men at det har tydelige svakheter når det kommer til regulering av denne typen teknologi i arbeidslivet. Det bør komme ytterligere tiltak på plass for å sikre arbeidstakernes medbestemmelse og rettigheter i møte med den teknologiske utviklingen.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til høringen, og ser frem til å følge det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Negotia, v/

Monica A. Paulsen
Forbundsleder